

dan bibliografi kan have flere formål. Foruden den historiske beskrivelse bør den kunne anvendes til litteratursøgning, men i vore dage sker dette mest hensigtsmæssigt via bibliotekernes edb-systemer. Så spørgsmålet er, i hvilket omfang der er ny information at hente i dette værk og i bekræftende fald: Hvorfor er denne information ikke tilgængelig via edb-systemerne?

Et andet aspekt, som forfatteren imidlertid ikke synes at have tillagt særlig vægt, er, at de fleste brugere formentlig kun er interesseret i den sidste udgave af en artikel. Arbejdsformen ved for eksempel de videnskabelige institutioner medfører som oftest, at en artikel går igennem flere stadier. Det starter med en foreløbig mimeo udgave, herefter udarbejdes på baggrund af kommentarer mv. en udgave, der udsendes i institutionens »working papers« serie og til sidst, hvis kvaliteten er høj nok, publiceres artiklen i et nationalt eller internationalt tidsskrift. Denne proces kan tage fra 1/2 til 2-3 år, men hvilken værdi er der i at få at vide i 1991, at jeg (sammen med Grayham Mizon) skrev en note, der udkom i University of Southamptons discussions paper series i 1988, når den, hvad der ikke er nævnt, det følgende år udkom i *Economic Letters* i en forbedret udgave? Dette peger igen henimod en edb-version med løbende opdateringer.

Endelig skal nævnes, at jeg finder en kategorisering af arbejdspapirer som værende bøger noget misvisende, og som en pudsighed: Lars Peter Hansen er amerikaner med danske aner og et dansk navn, og han burde således ikke være med, når emnet for hans artikel er generel statistik.

Jeg skal derfor opfordre Palle Svennevig til at dreje den store arbejdsindsats i en retning, der imødekommer tidens krav til hurtighed og opdatering. Et mål, der kun kan nås, hvis der gøres brug af nutidens teknik.

Svend Hylleberg
Økonomisk Institut

Peter Birch Sørensen og Bent Rold Andersen, *Finansiering af de offentlige udgifter i Danmark i 1990'erne*, Lundbeckfondens prisopgave 1989, København: Jurist- og Økonomforbundets Forlag, 1990, 200 s., kr. 150,00.

Perspektivplanerne i begyndelsen af 1970'erne varslede en uholdbar vækst i den offentlige sektor i Danmark. De ændrede ikke stigningen i sygehusudgifter og andre offentlige realudgifter – selv om det nok var meningen. Perspektivplanerne forudsagde, at det ville være vanskeligt at finansiere denne vækst med det eksisterende skattesystem, uden at skattesystemet er blevet ændret væsentligt af denne grund. Oliekrisen i 1974 og den efterfølgende arbejdsløshed har samtidigt krævet store arbejdsløshedsudgifter, ligesom de øvrige transfereringer er steget. Skatetrykket er vokset, uden at skattesystemet er ændret. Det danske skatetryk, dvs. de samlede skatter i procent af BNP var i 1987 52 pct. mod godt 40 pct. i de øvrige EF-lande i gennemsnit. Disse tal fremgår af Peter Birch Sørensens bidrag til hans og Bent Rold Andersens fælles bog.

dan bibliografi kan have flere formål. Foruden den historiske beskrivelse bør den kunne anvendes til litteratursøgning, men i vore dage sker dette mest hensigtsmæssigt via bibliotekernes edb-systemer. Så spørgsmålet er, i hvilket omfang der er ny information at hente i dette værk og i bekræftende fald: Hvorfor er denne information ikke tilgængelig via edb-systemerne?

Et andet aspekt, som forfatteren imidlertid ikke synes at have tillagt særlig vægt, er, at de fleste brugere formentlig kun er interesseret i den sidste udgave af en artikel. Arbejdsformen ved for eksempel de videnskabelige institutioner medfører som oftest, at en artikel går igennem flere stadier. Det starter med en foreløbig mimeo udgave, herefter udarbejdes på baggrund af kommentarer mv. en udgave, der udsendes i institutionens »working papers« serie og til sidst, hvis kvaliteten er høj nok, publiceres artiklen i et nationalt eller internationalt tidsskrift. Denne proces kan tage fra 1/2 til 2-3 år, men hvilken værdi er der i at få at vide i 1991, at jeg (sammen med Grayham Mizon) skrev en note, der udkom i University of Southamptons discussions paper series i 1988, når den, hvad der ikke er nævnt, det følgende år udkom i *Economic Letters* i en forbedret udgave? Dette peger igen henimod en edb-version med løbende opdateringer.

Endelig skal nævnes, at jeg finder en kategorisering af arbejdspapirer som værende bøger noget misvisende, og som en pudsighed: Lars Peter Hansen er amerikaner med danske aner og et dansk navn, og han burde således ikke være med, når emnet for hans artikel er generel statistik.

Jeg skal derfor opfordre Palle Svennevig til at dreje den store arbejdsindsats i en retning, der imødekommer tidens krav til hurtighed og opdatering. Et mål, der kun kan nås, hvis der gøres brug af nutidens teknik.

Svend Hylleberg
Økonomisk Institut

Peter Birch Sørensen og Bent Rold Andersen, *Finansiering af de offentlige udgifter i Danmark i 1990'erne*, Lundbeckfondens prisopgave 1989, København: Jurist- og Økonomforbundets Forlag, 1990, 200 s., kr. 150,00.

Perspektivplanerne i begyndelsen af 1970'erne varslede en uholdbar vækst i den offentlige sektor i Danmark. De ændrede ikke stigningen i sygehusudgifter og andre offentlige realudgifter – selv om det nok var meningen. Perspektivplanerne forudsagde, at det ville være vanskeligt at finansiere denne vækst med det eksisterende skattesystem, uden at skattesystemet er blevet ændret væsentligt af denne grund. Oliekrisen i 1974 og den efterfølgende arbejdsløshed har samtidigt krævet store arbejdsløshedsudgifter, ligesom de øvrige transfereringer er steget. Skatetrykket er vokset, uden at skattesystemet er ændret. Det danske skatetryk, dvs. de samlede skatter i procent af BNP var i 1987 52 pct. mod godt 40 pct. i de øvrige EF-lande i gennemsnit. Disse tal fremgår af Peter Birch Sørensens bidrag til hans og Bent Rold Andersens fælles bog.

Peter Birch Sørensen har kaldt sit afsnit »Dansk skattepolitik i 90'erne«, et bidrag, han fik Lundbeckfondens førstepris for. Han demonstrerer heri, hvorledes det danske skattesystem og skattetryk adskiller sig fra de øvrige EF-lande. Indkomstskattetrykket var i 1987 godt 25 pct. mod ca. 11 pct. i EF-landene i gennemsnit. Skatter på varer og tjenester var 17 pct. af BNP i Danmark og kun 13 pct. i EF-landene i gennemsnit.

Et højt skattetryk er i sig selv et problem. Men netop i relation til EF er der yderligere problemer. Når afgifterne harmoniseres, to-døgnreglen afskaffes og der i det indre marked bliver helt fri bevægelighed for kapital og arbejdskraft får Danmark et skattepolitisk dilemma: »Kan vi overhovedet uden at varekøb og beskæftigelse vandrer væk fra Danmark finansiere en så stor offentlig sektor og i givet fald hvordan?« Peter Birch Sørensen viser vanskelighederne herved og demonstrer, at der er behov for et mere provenusikkert og mere produktionsvenligt skattesystem for at udligne provenutabet på vareskatterne.

Det interessante i Peter Birch Sørensens afhandling er den grundige gennemgang af forskellige indkomstskattereformforslag, blandt andet den direkte forbrugsskat og mit eget forslag fra 1975 om en proportional virksomhedsskat på forbrugsgrundlaget. Når en indkomstskattereform fortsat presser sig på, skyldes det, at vore marginalskeatter (skatter af ekstrainkomst) er ret høje, og at den nuværende indkomstskat er langt fra at være konsekvent. Det gælder ikke mindst rente- og kapitalindkomstbeskatningen. Peter Birch Sørensen viser, at en konsekvent indkomstbeskatning kræver, at inflationselementet i renten tages ud før skat og rentefradrag, og at reale kapitalgevinster inddrages. Han angiver de administrative og andre vanskeligheder herved – og de synes så store, at et helt andet system må foretrækkes.

Er det så den direkte forbrugsskat? spørger han. Den behandler al indkomst ens, den beskatter ikke både opsparingen og renten af opsparingen, den er inflationsneutral og den er en enkel måde at behandle al indkomst ens på ved for eksempel også at beskatte kapitalgevinster, når de forbruges. Men kan den administreres? Ja – ved hjælp af det såkaldte »cash-flow« princip er det muligt, men ikke helt enkelt i en så åben økonomi som den danske.

Er der så andre muligheder? spørger Peter Birch Sørensen. – Den direkte virksomhedsskat på forbrugsgrundlaget, som jeg i sin tid skitserede, interesserer tilsyneladende Peter Birch Sørensen en del. Ideen i den er, at en proportional indkomstskat på al løn – også til de selvstændige, men ikke på kapitalindkomst – ækvivalerer en proportional skat på forbruget, fordi også en sådan vil fritage opsparingen for dobbeltskat ved at fritage forrentningen for skat. I mit oprindelige forslag var der ingen rateprogression, men i stedet en »borgerløn« i form af indkomstuafhængige person- og børnetilskud. Det giver også progression, dvs. omfordeling fra rig til fattig, selv om marginalskeatten er den samme for alle. Det tror Peter Birch Sørensen imidlertid ikke er politisk acceptabelt, og måske har han ret, fordi rateprogression foruden omfordeling har en misundelseseffekt indbygget. Derfor opstiller han en model, der bibeholder progressionen på skatteenhederne, dvs. virksomhederne. Her mener jeg nok, at han overser, at progression i denne forstand vanskeligt kan begrundes på virksomhedsgrundlag. Samme person kan

eje flere virksomheder, og samme virksomhed kan ejes af flere personer. En progression begrundet i evneprincip og forbrugsmulighed kan efter min mening kun begrundes, hvis skatter er personlige. Men et er det skatteetiske logiske, noget andet det politiske mulige – og det er fortjenstfuldt, at nogen forsøger at gøre en god ide politisk realistisk. Peter Birch Sørensens gennemgang af forskellige metoder til at administrere virksomhedsskatter er en systematisk og meget værdifuld udbygning af virksomhedsskatteideen.

Bent Rold Andersen har givet sit indlæg titlen »Den danske model i EF's indre marked«. Den afgørende forskel mellem Danmark og de øvrige EF-lande er inden for socialpolitikken i bred forstand. Især måden at finansiere de sociale ydelser på er anderledes i Danmark end i de andre EF-lande. I EF-landene sker det via arbejdsmarkedsbidrag – i Danmark over skatterne. At ændre dette inden for en kort årrække er ikke muligt. Højere arbejdsmarkedsbidrag vil fungere som omkostningstillæg og derfor formindske vores konkurrenceevne. Heller ikke brugerbetaling er efter Bent Rold Andersen opfattelse en god ide. Det vil ramme de dårligst stillede børnefamilier, folkepensionister mv., medens de mere velbærgede vil blive tilgodeset.

Bent Rold Andersen mener trods dette, at det vil være muligt at finansiere de afgiftsændringer og andre skattelettelser, som harmonisering og bortfald af grænsekontrol med to døgnreglen mv. vil kræve af os. Det bygger han på den såkaldt automatiske budgetrestriktion. Hvis vi nemlig fører en konkurrencepolitik i form af lave løn- og omkostningsstigninger, vil vores konkurrenceevne forbedres. Vi vil kunne beskæftige de arbejdsløse arbejdere og spare på arbejdsløshedsunderstøttelsen. Jeg har mine tvivl, om dette er nok – specielt hvis man er politisk påvirket af de nye »neoklassiske« økonomer ønsker budgetbalance.

Bogen er interessant læsning, især for politisk interesserede. Den viser nogle af de problemer, dansk politik står overfor i de kommende års udvikling og skitserer mulige løsninger.

Gunnar Thorlund Jepsen
Økonomisk Institut